

Van ve Çevresinde Vitiligo Hastalığı

VITILIGO DISEASE IN VAN AND SURROUNDING

Ahmet METİN*, Mevlüt GÜZELOĞLU*, Şule SUBAŞI**, İbrahim DELİCE**, Mustafa ARICA**

* Yrd.Doç.Dr..Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji AD,

** Arş.(İör.l.)r.,Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Dermatoloji AD, VAN

Özet

İki ilin yaklaşık %1-2'sini etkileyen vitiligo toplumlar arasında farklı sıklık dağılımında görülür. Vitiligo hakkında Türkiye'de yaygın kapsamlı bir çalışma bulunmamakla, bazı yörelerden bildirilen çalışmalarda ise vitiligo genel deri hastalıkları içerisinde ele alınmakla ve bunlar arasında hastalığın yöremizdeki özelliklerini içeren bir araştırmaya rastlanmamaktadır.

Kasım 1994-Mayıs 1997 tarihleri arasında hastanemize başvuran vitiligo hastaları çalışmaya kapsamına alındı. Hastaların ilk başvurusunda elde edilen yaş, başlangıç yaşı, cins, lezyon yerleşim yeri, aile öyküsü ve yerleşim veri gibi veriler bilgisayara yüklenerek analiz edildi.

Çalışma göre araştırmanın kapsadığı dönem içerisinde polikliniğimizde vitiligo tanısı konulan 142 hastanın dermatoloji polikliniği sayısında kayıtların %0.71'ini oluşturduğu görüldü. Yaşları 3 ile 70 yıl arasında (ortalama 24.93) değişen vitiligo hastalarında, hastalığın başlangıç yaşı ortalama 21.03 yıl olarak hesaplandı. Hastaların %56'sında vitiligo 20 yaş öncesinde ortaya çıkmıştı. Ailede başka bir bireyde vitiligo hastalığı bulunanların oranı %30.93'di. Lezyonları gövde, baş, ekstremiteler ve genital bölgeye yerleşimi oranları sırasıyla %52.85, %47.13, %47.33 ve %26.00 olarak saptandı.

Van ve çevresindeki yörelerde görülen vitiligo hastalığı erkeklerde daha çok görülmeyle, kadınlarda daha erken yaşlarda başlamakta. Türkiye'de bildirilen oranlara yakın sıklık ve literatür verilerine göre çeşitli epidemiyolojik özellikler sergilenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Vitiligo, Van yöresi.
(Van yöresine dönük çalışma)

Türk J Dermatol 1999, 9:22-26

Geliş Tarihi: 10.07.1995

Yazışma Adresi: Dr.Ahmet VİFTİN
Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi
Araştırma Hastanesi
Dermatoloji AD
65300 VAN

Bu çalışma XIII. Prof. Dr. A. Lütfü Tat Heri ve Zührevi Hastalıklarda Yenilikler Sempozyumunda tebliğ edilmiştir.

Summary

Vitiligo affects 1-2% of population and it shows differences in frequency among societies. There are no comprehensive epidemiological studies about vitiligo reported in Turkey. There are a few number of studies reported from certain regions dealing with vitiligo among common skin disorders and these do not comprise any knowledge about the disease found in Van and its surrounding.

Study comprised 142 patients with vitiligo attended to our hospital between November 1994 and May 1997. Data which were taken at first application such as age, sex, lesions settlement, family histories and housing place are recorded to computer and analysed.

During the period of study 142 patients with vitiligo attended to our department and there were 81 male (61.97%) and 61 female (38.03%) patients. Vitiligo disease constituted 0.71% of the whole general dermatological polyclinic records. Their age ranged from 3 to 70 (average was 24.93) and duration of the disease was calculated as 21.03 years old. The disease had occurred before 20 years in 55% of patients. 3D.9.S., of the patients described any other patient with vitiligo in their family history. Anatomically, lesions were placed at patterns of trunk, head, extremities and genital region in ratios of 52.85%, 47.13%, 47.33% and 26.00%, respectively.

Vitiligo that was found in Van and its vicinity is more frequent in male, starts at early ages in females rather than males and is of near frequency to other reported results from other regions of Turkey and shows appropriateness to literature acknowledgement.

Key Words: Vitiligo, Van and its neighbourhood.
Retrospective study

Türk J Dermatol 1999, 9:22-26

Vitiligo deride renk açılması ile belirti veren, melanosit yıkımıyla karakterize bir hastalıktır. Etiolojisinde kalıtım, otoimmün ve nörohumoral faktörler, otositotoksik ve dış kimyasal temaların rolü bulunan hastalığa toplumda %0.5-2 oranında rastlanır. Hastaların %20-40'ında ailesinde başka vitiligo hastası bulunur (1-5). Genetik alanda yapılan çalışmalarda, sonucu henüz ortaya kon-

mainiş bir veya daha fazla gene ait bozukluğun bulunduğu düşünülür (6), Hastalık eins ve ırk ayırt etmeksizin herkesi etkileyebilir ve daha çok 10-30 yaş arasında pik yapmakla birlikte, doğumdan itibaren her yaşta görülebilir (1-3).

Türkiye'de, genel deri hastalıkları ile birlikte yerel klinik sıklığı ele alan bazı bildiriler dışında klinik özellikler, insidans ve prevalans gibi çeşitli epidemiyolojik bilgileri içeren özel bir çalışma bulunmamaktadır.

Polikliniğimize başvuran ve vitiligo tanısı konan hastaların yaş, eins, başlangıç yaşı gibi klinik verilerinin analiz edilerek yapılan bu retrospektif çalışmayla, ülkenin en doğusunda ortaya çıkan vitiligo hastalığının klinik ve epidemiyolojik özelliklerinin ortaya konması amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Çalışmada Kasım 1994-Mayıs 1997 tarihleri arasında bölgeden hastanemize başvuran vitiligo hastaları ele alındı. Poliklinik hasta kayıtlarından dosyalara erişilerek ilk başvuruda elde edilen veriler bilgisayara aktarıldı. İki veriler; hastalara ait başvuru ve başlangıç yaşı, cinsi, aile öyküsü, lezyonların baş, gövde, kol ve bacaklar ile genital vücut bölgelerinde dağılımından ve hastaların oturdukları yerleşim yerlerinden oluşuyordu.

Hastanemizin yeni faaliyete geçmesi ve uzun bir dönem boyunca başvuran hastalarda detaylı dosya kaydı yapılamaması, laboratuvar bölümlerinde bulunan eksiklikler gibi birçok nedenden

dolayı hastalarda epidemiyolojik açıdan irdelenecek diğer verilerin hepsi elde edilemedi.

Kontrol amacıyla gelen vitiligo hastaları ve bunlara ait veriler kapsam dışında tutuldu, filde edilen verilerin istatistik değerlendirmesi bağımsız örneklerde T testi kullanılarak yapıldı.

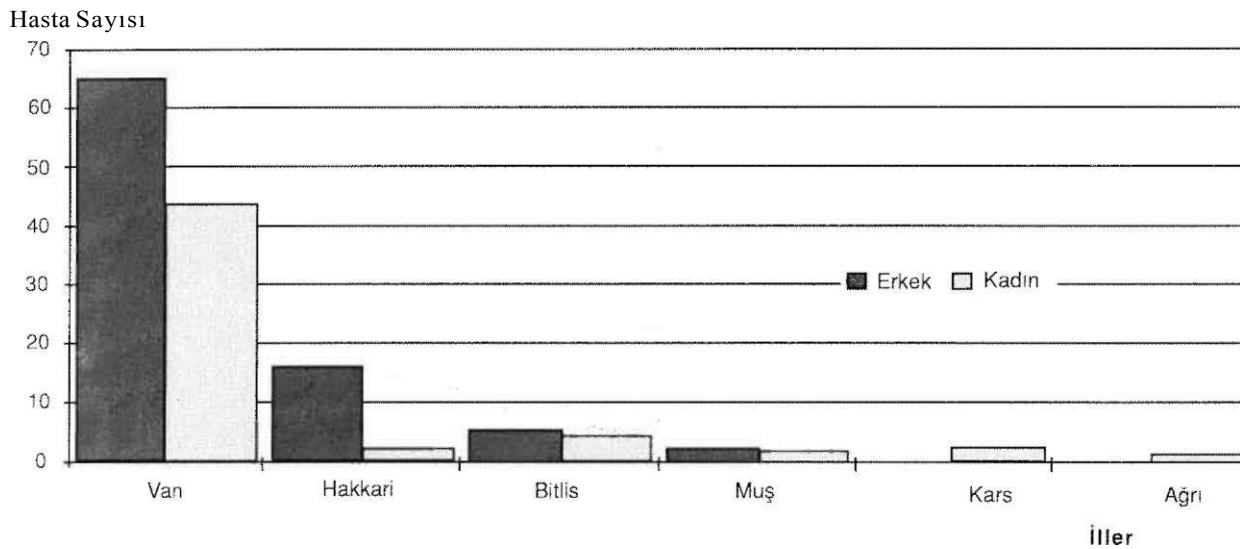
Bulgular

Hastaların büyük çoğunluğu Van ili sınırları içerisinde yaşayan olgulardan meydana geliyordu (Şekil 1).

Araştırmanın kapsadığı dönemde polikliniğimize başvuran ve vitiligo tanısı alan, 88'i erkek (%61.97), 54'ü kadın (%38.03) toplam 142 hasta bulunuyordu. Bu hastalarda yaşın dağılımı 10 yıllık gruplar halinde ele alındığında hastaların %70'inin 0-30 yaş arasında bulunduğu saptandı (Tablo 1).

20.044 olan genel poliklinik sayısı içerisinde vitiligolu hastaların toplam sayısının %0.71'ini oluşturduğu hesaplandı. Hastalarda yaşın 3 ile 70 arasında değiştiği, erkeklerde 26.78'i 13.85 kadınlarda ise 21.91±13.56 olduğu hesaplandı (ortalama 24.93±13.90) bu hastalarda hastalığın başlangıç yaşı ortalama 21.03'i 13.52 olarak bulundu ve başlangıç yaşının kadınlarda 17.67'i 12.64 ve erkeklerde 23.09'i; 13.70 olduğu görüldü.

Bağımsız örneklerde T testi uygulandığında vitiligo hastalığına hem daha erken yaşlarda rastlandığı (T=2.05, P=0.042), hem de daha erken yaşlarda başladığı (T=2.36, P=0.02) saptandı.

Şekil 1. Araştırma kapsamına alınan hastalar ve geldikleri iller.

Tablo 1. Hastaların başvuru ve başlangıç yaş gruplarına göre cins ve sayı dağılımı

Yaş Grupları	Hastaların Başvuru Yaş Gruplarına Göre Cins ve Sayı Dağılımı		TOPLAM		KÜMLATİF	
	CİNS		Sayı	%	%	
0-10	Kadın	Erkek	20	14.08	14.1	
11-20	19	21	40	28.17	42.3	
21-30	12	27	39	27.46	69.7	
31-40	6	19	25	17.61	87.3	
41-50	3	7	10	7.04	94.4	
51-60	3	2	5	3.53	97.9	
61-70	0	3	3	2.11	100.0	
TOPLAM	54	88	142	100		

Yaş Grupları	Hastaların Başlangıç Yaş Gruplarına Göre Cins ve Sayı Dağılımı		TOPLAM		KÜMLATİF	
	CİNS		Sayı	%	%	
0-10	Kadın	Erkek	37	26.056	26.1	
11-20	20	23	43	30.281	56.3	
21-30	6	25	31	21.830	78.2	
31-40	4	14	18	12.676	90.8	
41-50	3	4	7	4.929	95.8	
51-60	2	2	4	2.817	98.6	
61-70	0	2	2	1.408	100.0	
TOPLAM	54	88	142	100		

Tablo 2. Hastalarda lezyonların anatomik bölgelere yerleşimi

Cins	Baş		Gövde		Ekstremiteler		Genital	
	Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok	Var	Yok
Erkek	43	45	38	50	44	44	34	54
Kadın	24	30	37	17	24	30	3	51
Toplam	67	75	75	67	68	74	37	105
Toplam %	47.18	52.85	52.85	47.18	47.88	52.12	26.06	73.94

Hastaların 44'ü (%30.98) sorguda aile içerisinde başka bireylerde de vitiligo hastalığı bulunduğunu bildirdi.

Hastalarda lezyonların gövde, baş, ekstremiteler ve genital bölgeye yerleşimi sırası ile %52.85, %47.18, %47.8X ve %26.06 olarak hesaplandı (Tablo 2).

Tartışına

Vitiligo, cins ve ırk ayırt etmeksizin her insanda bulunabilir ve toplumlarda %0,14 ile 8.8 arasında değişen sıklıklarda görülür (1-2,4-11). Tropik bölgelerde ve koyu renkli insanlarda muhtemelen lezyonların daha kolay fark edilmesi nedeniyle görülme sıklığının yüksek olduğu kabul edilmektedir (2).

Çalışmada Van ili sınırları içinde yaşayan olguların hastaların çoğunu oluşturduğu görülmektedir (Şekil 1). Bu durum Van'ın nüfus bakımından yoğunluğu ve sağlık merkezinin konumu nedeni ile beklenen bir sonuçtur.

Araştırmada vitiligo tanısı alan 142 hasta, genel dermatoloji poliklinik sayısı içindeki kayıtların %0.71'ini oluşturdu. Ülkemizde yapılan ve genel deri hastalığı sıklığını bildiren bazı çalışmalarda, deri hastalıkları polikliniklerine başvuran hastaların önemli bir kısmında vitiligo görüldüğü bildirilmektedir (12-14). Bu çalışmalarda Vitiligo hastalığına Amasya yöresinde %0.63 oranında (12), Goller bölgesinde %0.95 oranında (13), Elazığ yöresinde % 1.09 oranında (14) rastlanmıştır; ancak, bu yayınlarda araştırmacılar çalışmamızda olduğu gibi kontrol kayıtlarının çıkarıldığı belirt-

menuştir. Çalışmamızda %0.71 oranda saptanan klinik sıklık bu çalışmalardan Amasya'da saptanan orandan (12) yüksek, (roller Bölgesinde (13) ve Elazığ yöresinde saptanan (14) düşük olup, kontrol kayalarım içermemektedir. Bu nedenle diğer yörelerde ulaşılan yüksek oranların gerçekte sonuçlarımızdan yüksek olamayacağı kanısındayız.

(ieorge'un Nijerya, ibadan'da yaptığı (10) bir çalışmada dört yıllık bir dönem içinde vitiligo hastalarının bir üniversite hastanesinde dermatoloji polikliniğine başvuranların %6'sını oluşturduğu görülmüştür. Bu oran klasik literatür bilgilen ve bu araştırmada saptanandan çok yüksek olup araştırmacı tarafından vitiligonun yörede endemik şekilde kullanılan çeşitli kimyasal bileşiklerle ilişkili olabileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Yurtdışında yapılan ve hepsi de poliklinik kayıtlarına dayanan diğer çalışmalarda vitiligo sıklığının Hmdıstanda %0.5 ile %2.6 (9,15), Bangladeş'te %0.4 (7), Danimarka'da %0.38 (8) ve Libya'da %0.33 (II) oranında görüldüğü bildirilmektedir.

Araştırma kapsamındaki hastaların %61.97'sini erkek, %38.03'ünü kadın hastalar oluşturmuştur (kadın/erkek ~ 2/3). Bu bulgumuz hastalığın iki cinste eşit sıklıkla görüleceğini bildiren literatür bilgilerine (1,2) uymamakladır. Bu bulgu, hemen hepsi erken yaşta evlenen, okuyamayan, bir işte çalışamayan, bu nedenle sosyal ve ekonomik bakımdan erkeklere bağımlı olan kadınların biraz da mutaassıp adetler ve yetiştirme tarzının etkisinde kalarak, hastalıklarım kabullenmesi ve hekime gitmemesiyle ilişkili olabilir. Ya da toplumda daha aktif rol üstlenmiş olan erkeklerin dış kimyasal ve fiziksel travma ile nörohumoral faktörler fazla karşılaşmasıyla açıklanabilir. Ülkemizde yapılan diğer çalışmalarda vitiligonun cinsler arası dağılımı ele alınmadığı için bu bulgumuzun diğer yörelerle karşılaştırılması yapılamamıştır. Dış yayınlarda hastalığın cinsler arasında dağılımına bakıldığında erkek ve kadın hasta prevalansı arasında fark olmadığını bildiren (8,9,17) çalışmaların çoğunlukla olduğu görülmektedir. Bangladeş'ten bildirilen bir çalışmada da sonuçlarımıza benzer şekilde erkekler çoğunluğu oluşturmuştur (7).

Jaisankar ve arkadaşlarının çalışmasında vitiligonun yetişkin hastalarda cinslere göre dağılım

bakımından farklılık görülmediğini ancak, çocuk hastaların %38.9'unun erkek, %61.9'unun kız hastalardan oluştuğu bildirilmiştir. Biz, bulgularımızdan böyle bir sonuca ulaşamadık.

Hastaların genel prevalans yaş ortalaması yaklaşık 25 olarak saptanan araştırmamızda kadınların yaşı erkeklere göre daha küçük bulunmuştur (erkeklerde 26.78±13,85; kadınlarda 21.91±13,56). Hastalar başlangıç yaşı bakımından değerlendirildiğinde ortalama başlangıç yaşınının 21.03±13.52 olduğu ve prevalans yaşma benzer şekilde kadın hastalarda daha düşük olduğu görüldü (kadınlarda 17.67 ± 12.64 ve erkeklerde 23.09 ± 13.70). Bu bulgularımızı karşılaştırabileceğimiz, ülkemizde yapılan bir çalışmaya rastlanmadı. Singh ve arkadaşları (II) vitiligoya rastlama yaşını ortalama 23.6; hastalığını başlama yaşını da 19.3 olarak bildirmiştir. Hamı ve arkadaşları (17) da rastlama ve başlangıç yaşları bakımından cinsler arasında farklılık olmadığını belirtmiştir. Das ve arkadaşları rastlama yaşında farklılık görememiş ancak başlangıç yaşının sonuçlarımıza yakın şekilde kadınlarda daha erken yaşta olduğunu bildirmiştir.

Majurıdır ve arkadaşlarının Amerika Birleşik Devletlerinden bildirdiği ve 160 aileyi incelediği çalışmasında (16) bulgularımıza zıt şekilde, vitiligolu ailelerde hastalığın erkeklerde 19, kadınlarda ise 24 yaşında başladığını bildirmektedir.

Vitiligo hastalığı yaş grupları açısından değerlendirildiğinde hastaların yandan fazlasının 0-20 yaş grubunda olduğu, tüm olguların yaklaşık %70'ini 30 yaş altındaki hastalardan meydana geldiği dikkat çekmektedir (Tablo 2). Bu bulgularımız literatür bilgileri ile uyumludur (1,2,4,8,10,15).

Öykü ve soygeçmişleri incelendiğinde 44 hastanın (%30.98) aile veya yakın akrabalarında vitiligo hastalığı bulunduğu belirlendi. Bu oranın literatürde %20-40 arasında değiştiği görüldü (1-5, 16).

Lezyonların hasta vücut bölgelerine dağılımı incelendiğinde, gövde, baş ve ekstremitedeki sık, genital bölgede özellikle kadın hastalarda daha az oranda olduğu bulundu (Tablo 2). Vitiligo lezyonlarının güneş, fiziksel ve kimyasal travmalara açık alanlarda daha sık görüleceği beklenir (1-5). Çalışmada baş ve ekstremiteler yerleşimi birlikte değerlendirildiğinde gerçekten de lezyonların dış teması

açık bölgelerde daha çok görüldüğü dikkat çekmektedir, (George çalışmasında lezyonların "D63'ünün dış teması açık bölgelerde yerleştiğini bildirmektedir (10). Kayıtlarımızdan lezyonların sayıca ne kadarının hangi vücut bölgesinde yerleşmiş olduğu saptanamadı ancak, hastalarda lezyonların gövdeye, başa, ekstremitelere ve genital bölgeye yerleşimi sırası ile %52.85, %47.15, %14.75 ve %26.00 oranlarında bulundu.

Yapılan epidemiyolojik çalışmalarla birçok ülkede vitiligo hastalığının prevalans ve insidansı belirlenmiş iken, ulaşabildiğimiz dermatolojik kaynaklardan gördüğümüz kadarıyla Türk toplumundaki sıklık ve diğer klinik özellikleri ortaya koyan araştırmalar henüz yapılmamıştır. Bu anlamda değerlendirilen ve yerel sıklığı bildiren çalışmalarda, araştırmanın yapıldığı yerdeki klinik sıklığı ifade eden hastane kayıtlarından oluşmaktadır. Bu çalışmayla biz de kliniğimize başvuran vitiligo hastalarını ele alarak hastalığın yöremizdeki sıklığını, klinik özelliklerini ve bunların sebeplerini ortaya koymaya çalıştık.

Sonuçlarımıza göre vitiligo hastalığı, Van ve çevresinde erkeklerde daha sık görülmekte, prevalans ve başlangıç yaşı kadınlarda erkek hastalara göre daha küçük bulunmaktadır. Vitiligonun sıklığı ülkemizde bildirilen diğer çalışmalarda bulunan değerler arasında yer alırken, diğer klinik ve epidemiyolojik özelliklerin genel dermatolojik literatürle benzer ve farklı bazı özellikler sergilediği görülmektedir.

Gözlenen bulgular ve elde edilen sonuçlar her ne kadar hastane kayıtlarına dayalı olsa da çalışma süresince bölgede deri hastalıkları uzmanı bulunan tek sağlık merkezinden elde edilen verilerdir. Bu nedenle sonuçlarımızın anlamlı bir çok yerel epidemiyolojik özelliği içermeye ihtimali oldukça yüksektir.

KAYNAKLAR

1. Arnold HL, Odoni RB, James WD. Disturbances of pigmentation. In: Andrews' disease of the skin. S.baskı Philadelphia: WB Saunders Co. 1990:991-1000
2. Mosher DB, Fitzpatrick TB, Hon S. Disorders of melanocytes. Dermatology in General Medicine. In: Fitzpatrick TB, Lisen AZ, Wolff K, Freed IM, Austen KF. eds. 7th ed. New York: McGraw-Hill Inc. 1993:903-05.
3. Baransii O. Pigmentasyon hastalıkları. Dermatolop. In: Tüzün Y, Kotogyan A, Aydemir FPL Fiaransii (). 2.baskı. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevi. 1004:555-60.
4. Kang S, Sober AJ. Disturbances of melanin pigmentation. Dermatology. In: Moschella SL, Hurley ILL eds.
5. Bose SK, Ortonne JP. Pigmentation: dischromia. Cosmetic Dermatology. In: Baran R, Maibach III. eds. London: Martin Dunitz Ltd. 1994:277-98.
6. Laeour JP, Ortonne JP. Genetics of vitiligo. Ann Dermatol Venereol 1960; 122:167-71.
7. Khan HM. Clinical therapeutic analysis of vitiligo phase-11. Bangladesh Med Res Council Bull 1984; 10:71-5.
8. Howitz J, Brodthagen H, Schwartz M, Thomsen K. Prevalence of vitiligo. I. Epidemiological profile in Calcutta, India. Genet Epidemiol 1985; 2:71-8.
10. George AO. Vitiligo in Ibadan, Nigeria. Incidence, presentation, and problems in management. Int J Dermatol 1989; 28:385-7.
11. Singh M, Singh G, Kanwar AJ, Belhaj MS. Clinical picture of vitiligo in Libya, Int J Dermatol 1985; 24:233-5.
12. Zeren E Amasya ve yöresinde deri hastalıkları. XIV.Ulusa) Dermatoloji Kongresi 11. 1-4 Eylül 1992. Erzurum: Dogu Ofset, 1992:327-34.
13. Baysal V, Yıldırım M, Alan H. Göller bölgesinde en sık görülen deri hastalıkları. T Klin Dermatoloji 1997; 7:19-22.
14. Kökeam İ, Sara I Y. Elazığ ve yöresinde deri hastalıkları. T Klin Dermatoloji 1994; 4:71-4.
15. Jaisankar T.I, Bartiah MC, Garg BR. Vitiligo in children. Int J Dermatol 1992; 31:621-3.
10. Majumder PP, Nordlund JJ, Nath SK. Pattern of familial aggregation of vitiligo. Arch Dermatol 1993; 129:994-8,
17. Hann SK, Chinn WEI, Park YK. Clinical characteristics of progressive vitiligo. Int J Dermatol 1997; 36(5):353-V